

Reviderte nasjonalregnskapstall: Sterkere vekst på 1990-tallet¹

Erling Joar Fløttum, Tore Halvorsen
og Tor Skoglund

Reviderte tall fra nasjonalregnskapet viser sterkere volumvekst i bruttonasjonalproduktet (BNP) for perioden 1995-1999 enn tidligere beregnet. Vekstratene for disse årene er i gjennomsnitt justert opp med 0,6 prosentpoeng. Revisjonene er størst for 1999 hvor vekstraten er oppjustert med 1 prosentpoeng som følge av at det er innarbeidet strukturstatistikk for tjenesteytende næringer. Nye foreløpige veksttall for 2000 og 2001 avviker lite fra tidligere tall. De reviderte verditallene for BNP og konsum i husholdninger er 1-3 prosent høyere enn tall som tidligere er publisert for årene 1991-2001. Driftsbalansen overfor utlandet er justert opp som følge av nye beregninger for eksport av tjenester. Innarbeiding av ny strukturstatistikk har dessuten ført til endringer i fordelingen av BNP og sysselsetting på næringer.

Bakgrunnen for revisjonen

Statistisk sentralbyrå publiserte i 1995 resultater fra en omfattende revisjon av nasjonalregnskapet (hovedrevisjonen). Norge var da det første landet i Europa som tok i bruk de nye internasjonale retningslinjene for nasjonalregnskap i System of National Accounts (SNA) 1993 og Det Europeiske nasjonalregnskapsystem (ENS) 1995, se Statistisk sentralbyrå (1999). Hovedrevisjonen førte til at flere definisjoner og klassifikasjoner ble endret. Dessuten ble ny statistikk og nye beregningsmetoder tatt i bruk. Hovedrevisjonen, som ble fullført i 2000 med publisering av reviderte tidsserier tilbake til 1970, ga store utslag i nasjonalregnskapets nivåfall. En viktig årsak til dette var at det hadde gått mer enn 20 år siden forrige hovedrevisjon.

Statistisk sentralbyrå (SSB) har de siste årene utarbeidet ny strukturstatistikk for mange næringer, se boks. For industri er strukturstatistikken innarbeidet på løpende basis i endelige nasjonalregnskapstall. For bygge- og anleggsvirksomhet, varehandel, forretningsmessig tjenesteyting og samferdsel var endringene i forhold til tidligere statistikk så omfattende at denne informasjonen ikke kunne innarbeides på løpende basis. SSB vedtok derfor i 1999 å gjennomføre en tallrevisjon av nasjonalregnskapet av mer begrenset

omfang enn hovedrevisjonen i 1995. Formålet var å utnytte den nye strukturstatistikken og annen ny statistikk i en koordinert og konsentrert innsats for å bedre kvaliteten på nasjonalregnskapets tidsserier. Mange fagseksjoner i SSB har medvirket i dette arbeidet.

Med unntak av enkelte nye prisindekser, foreligger det ingen ny statistikk for årene før 1995 som ikke ble utnyttet ved hovedrevisjonen i 1995. Tallene for perioden 1991-1995 er imidlertid også revidert nå for å unngå brudd i nasjonalregnskapets tidsserier rundt 1995. For disse årene er tallene dels påvirket av nye prisindekser og dels av metode- og definisjonsendringer som er tilbakeført til 1991.

De viktigste innsatsområdene under tallrevisjonen har vært:

- innarbeiding av nye nivåfall for produksjon, produktinnsats, lønnskostnader og investeringer fra strukturstatistikk for tjenestenæringer og bygge- og anleggsvirksomhet for 1998 og 1999, og revisjoner bakover
- revisjon av tall for sysselsatte personer, sysselsatte normalårsverk og utførte timeverk som er konsistente med revisjonene nevnt ovenfor
- innarbeiding av nye prisindekser; blant annet nye indekser for eksport og import og kvalitetsjusterte indekser for enkelte kapitalvarer
- utnytting av avanseundersøkelsene for detaljhandel (1996) og engroshandel (1998) til å revidere avansesatsene i varehandel
- revisjon av tall for boligjenester på grunnlag av husleieundersøkelsene for 1998, 1999 og 2000
- revisjon av tall for eksport av tjenester på grunnlag av ny informasjon for årene etter 1995

Erling Joar Fløttum er seniorrådgiver ved Avdeling for økonomisk statistikk. (erling.joar.flottum@ssb.no)

Tore Halvorsen er rådgiver ved Seksjon for nasjonalregnskap. (tore.halvorsen@ssb.no)

Tor Skoglund er forsker ved Seksjon for nasjonalregnskap. (tor.skoglund@ssb.no)

¹ Reviderte tall for årene 1991-2001 finnes på Statistisk sentralbyrås Web-sider på Internett under emnegruppe 09.01Nasjonalregnskap.

Strukturstatistikk

Strukturstatistikken er tilpasset EUs forordning om strukturstatistikk. Den sentrale enheten for datainnsamling er foretak. Statistikken bygger på informasjon fra Alminnelig næringsoppgave (Næringsoppgave/NO fra 1999) med tilleggsskjema fra SSB. Strukturstatistikken gir tall både for bedrifter og foretak. Det er laget rutiner for konvertering og omdefinering av de enkelte poster i strukturstatistikken til nasjonalregnskapets næringsinndeling og begreper.

Strukturstatistikken er publisert 1,5-2 år etter utløpet av statistikkåret. SSB har publisert årlig strukturstatistikk (dels fra 1995, dels fra senere år) på følgende områder:

- Industri og bergverksdrift
- Bygge- og anleggsvirksomhet
- Varehandel
- Hotell- og restaurantvirksomhet
- Transport utenom utenriks sjøfart
- Post og telekommunikasjon
- Eiendomsdrift, forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet
- Personlig tjenesteyting

- innarbeiding av nye internasjonale formålgrupperinger for konsum i husholdninger, konsum i ideelle organisasjoner og konsum i offentlig forvaltning
- revisjon av realkapital- og kapitalslitsberegningene, med innføring av nye levetider og endret avskrivningsmetode for offentlig forvaltning
- innarbeiding av ny regnskapsstatistikk for private ikke-finansielle foretak for 1999 i det institusjonelle sektorregnskapet.

Sterkere BNP-vekst på 1990-tallet

Bruttonasjonalproduktet målt i løpende priser er oppjustert for alle årene tilbake til 1991. Oppjusteringen utgjør om lag 15 milliarder kroner eller 1,4 prosent for 1997. For 1999 er BNP nær 36 milliarder kroner eller 3 prosent høyere enn tidligere beregnet. De viktigste bidragene til høyere BNP-nivå er nye beregninger av kapitalslit i offentlig forvaltning, innarbeiding av ny informasjon for bygge- og anleggsvirksomhet og tjenestenæringene, og en ny definisjon av produksjonen i skogbruk. Disse endringene, og andre endringer i nasjonalregnskapets strukturtall, blir nærmere beskrevet senere i artikkelen.

De nye nasjonalregnskapstallene viser sterkere volumvekst i bruttonasjonalproduktet for alle årene 1995-1999 enn tidligere beregnet, se tabell 1. Vekstratene for disse fem årene er i gjennomsnitt oppjustert med om lag 0,6 prosentpoeng. Revisjonen er særlig stor for 1999, hvor de tidligere beregningene bygget på kvartalsvis nasjonalregnskap og et ufullstendig datagrunnlag. Vekstraten i BNP for Fastlands-Norge er revidert opp fra 1,0 til 2,7 prosent for 1999. Vekstraten for bruttoproduktet i forretningsmessig tjenesteyting er oppjustert fra 4 til nær 13 prosent for 1999. Innarbeiding av tall fra strukturstatistikken for andre tjenes-

Reviderte nasjonalregnskapstall**1991-1999: nye endelige tall**

For årene 1998 og 1999 er det tidligere bare publisert foreløpige tall basert på det kvartalsvise nasjonalregnskapet. Disse tallene ble utarbeidet ved å framskrive tall fra basisåret 1997 ved hjelp av utviklingen beskrevet av ulike økonomiske korttidsindikatorer. Beregningene ble foretatt på et mer aggregert nivå og på en mer summarisk måte enn i det endelige nasjonalregnskapet. Det foreligger nå nye endelige tall for hele perioden 1991-1999. I denne artikkelen har vi i hovedsak brukt 1997 som referanseår ved sammenligning av nivå-tall før og etter tallrevisjonen fordi 1997 er det siste året med endelig regnskap før tallrevisjonen.

2000-2001: nye foreløpige tall

Tallene for 2000 og 2001 er både før og etter tallrevisjonen utarbeidet ved hjelp av det kvartalsvise nasjonalregnskapet. Revisjonene, sammenlignet med tidligere publiserte tall fra Økonomiske analyser 1/2002, skyldes flere forhold. For det første er nivåene endret ved at framskrivingsgrunnlaget nå er tallrevisjonens nye nivå-tall for 1999. Dette influerer også på volum- og prisutviklingen for de aggregerte størrelsene. Grunnen er at relative priser benyttes som vekter i aggregeringen opp fra underposter. For det andre er det på noen områder tatt hensyn til ny informasjon om utviklingen gjennom 2000 og 2001. Ved forrige publisering var særlig dataene om utviklingen på slutten av fjoråret mangelfull.

tenæringer har også medført sterkere vekst for disse næringene.

Volumveksten i BNP er lite endret for årene fra 1991 til 1994. SSB vil senere beregne nye vekstrater for utviklingen fra 1990 til 1991.

De reviderte nasjonalregnskapstallene for vekst i samlet sysselsatte personer og utførte timeverk avviker relativt lite fra tidligere publiserte tall for 1990-tallet. Volumveksten i BNP per utførte timeverk totalt, som kan tolkes som en summarisk indikator på utviklingen i arbeidsproduktivitet i norsk økonomi, har dermed vokst sterkere enn tidligere beregnet for perioden 1995-1999.

Vekstratene for konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner er revidert opp med vel 1 prosentpoeng for årene 1996 og 1999. For 1996 skyldes oppjusteringen nye beregninger av husholdningenes kjøp av biler. De nye endelige konsumtallene for 1999 bygger på et mer detaljert og omfattende kildemateriale enn de foreløpige tallene som er publisert tidligere.

Volumveksten for bruttoinvestering i fast realkapital er oppjustert for alle år fra 1991 til 1999. De reviderte tallene gir sterk volumvekst (over 10 prosent) for årene 1996-1998, med overgang til klar negativ volumvekst i 1999. Det negative vekstbildet for 1999, der tidligere tall var basert på foreløpige anslag, er noe avdempet etter

Tabell 1. Utvikling i noen makroøkonomiske hovedstørrelser. Revisjonsresultater 1992-2001. Årlig volumendring i prosent

	1992		1993		1994		1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001	
	Nye tall	Gamle tall	Nye tall	Gamle tall	Nye tall	Gamle tall	Nye tall	Gamle tall	Nye tall	Gamle tall	Nye tall	Gamle tall	Nye tall	Gamle tall ¹	Nye tall	Gamle tall ¹	Nye tall ¹	Gamle tall ¹	Nye tall ¹	Gamle tall ¹
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	3,3	3,3	2,8	2,7	5,3	5,5	4,6	3,8	5,3	4,9	5,2	4,7	2,6	2,4	2,1	1,1	2,4	2,3	1,4	1,4
BNP Fastl.-Norge	2,3	2,2	2,8	2,8	3,8	4,1	3,8	2,9	4,2	3,8	4,9	4,2	4,1	3,6	2,7	1,0	1,9	1,8	1,2	1,0
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	8,5	9,0	2,4	2,5	13,4	13,0	9,0	9,3	11,3	11,0	6,4	7,1	-3,8	-2,6	-1,7	1,4	4,9	4,4	2,5	3,7
Konsum i husholdninger mv.	2,2	2,2	2,4	2,2	3,3	4,0	3,7	3,4	6,5	5,3	3,2	3,6	2,7	3,4	3,3	2,2	3,5	2,4	2,5	2,2
Konsum i offentlig forvaltning	5,6	5,3	2,7	2,2	1,5	1,4	1,5	0,3	3,1	2,8	2,5	1,9	3,3	3,8	3,2	3,3	1,2	1,4	2,0	1,5
Bruttoinvestering i fast realkapital	-1,1	-3,1	6,5	4,3	5,3	4,5	3,9	3,4	10,3	9,9	15,5	13,9	13,1	10,6	-5,6	-8,2	-1,5	-1,1	-4,6	-5,9
Eksport	4,7	5,2	3,2	3,2	8,4	8,7	4,9	4,3	10,2	9,3	7,7	6,1	0,6	0,3	2,8	2,8	2,9	2,7	4,2	5,3
Import	1,6	0,7	4,9	4,4	5,8	4,9	5,7	5,6	8,8	8,0	12,4	11,3	8,5	8,0	-1,8	-1,6	3,2	2,5	0,0	0,3
Sysselsatte personer	-0,2	-0,3	0,5	0,2	1,4	1,3	2,1	2,1	2,0	2,1	2,9	2,9	2,5	2,5	0,8	0,6	0,4	0,5	0,5	0,4
Utførte timeverk	0,3	0,4	0,3	0,0	1,2	1,0	0,9	0,8	1,6	1,6	2,6	2,5	2,4	2,4	0,7	0,4	-1,1	-0,8	-1,0	-0,8

¹ Beregnet i kvartalsvis nasjonalregnskap
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

revisjonen. Den kraftige nedgangen i industriinvesteringene på 24 prosent i de gamle tallene, er nå redusert til en nedgang på halvparten (12 prosent) i 1999.

De reviderte tallene viser høyere vekstrater for eksport- og importvolum for 1997 enn tidligere publisert. Eksportveksten er oppjustert med 1,6 prosentpoeng og importveksten er oppjustert med 1,1 prosentpoeng dette året. For de øvrige årene er forskjellen mellom nye og gamle vekstrater under 1 prosentpoeng.

Nye prisindekser

I tallrevisjonen er at det er tatt i bruk nye og forbedrede prisindekser for flere produkter innenfor markedsrettet virksomhet. Dette har påvirket volumberegningene. Metodeopplegget for fastprisberegningene er imidlertid ikke endret.

Det er innarbeidet nye vareprisindekser for industrien fra 1995, som erstatter tidligere tall fra produsentprisindeksen. Det er innarbeidet nye kvalitetsjusterte indekser fra vareprisindeksen for PC-utstyr, traktorer, trekkvogner for trailere og vaskemaskiner. Nye norske prisindekser for de siste årene, som er beregnet av SSB (fra 2001 for PC-utstyr, fra 1998 for traktorer og trekkvogner, fra 2000 for vaskemaskiner), er kjedet bakover med kvalitetsjusterte indekser for USA fra Bureau of Labor Statistics. Dette datagrunnlaget er også brukt ved beregning av spesialindekser for utenrikshandelen.

Det er innarbeidet nye prisindekser for eksport og import av varer fra utenrikshandelsstatistikken (UHS) fra 1991. For de fleste varene i UHS er prisene enten direkte observert eller beregnet ved hjelp av representantvarer. Grupperingen av representantvarene er nå basert på nasjonalregnskapets produktstandard og

ikke som før på FNs statistikkomenklatur for utenrikshandel (SITC Rev.3). Denne omleggingen fører til at valg av representantvare foretas innen en mer pris-homogen produktgruppe. Beregningene er supplert med spesialindekser for varer som har svak dekning av tradisjonelt valgte representantvarer.

Det er foretatt en ny vurdering og revisjon av nasjonalregnskapets bruk av data fra konsumprisindeksen. For mange produkter er det valgt nye representantvarer. Dette berører flere tjenestene næringer og fastprisberegningene for konsum i husholdninger.

Prisindeksene for banktjenester er revidert tilbake til 1991, både for betalte banktjenester og indirekte målte bank- og finanstjenester.

Reviderte tall for 2000 og 2001

Det er beregnet nye forløpige tall for 2000 og 2001 med reviderte nivå-tall for 1999 som framskrivingsgrunnlag. De nye tallene viser små revisjoner for vekstratene i BNP i faste priser for 2000 og 2001. For Fastlands-Norge er volumveksten nå beregnet til henholdsvis 1,9 og 1,2 prosent. Dette er en svak oppjustering, 0,1 og 0,2 prosentpoeng, i forhold til tidligere tall. Konsum i husholdninger er også revidert opp i begge år, mens konsumveksten i offentlig forvaltning er justert ned i 2000 og opp i 2001.

Bruttoinvesteringer i fast kapital viser volumnedgang i begge år. For 2001 er nedgangen noe dempet i forhold til tidligere tall. Både for eksport og import er veksten revidert noe opp i 2000 og ned i 2001. Særlig er veksten i tjenesteeksport og tjenesteimport fra 2000 til 2001 revidert ned. Årsaken er først og fremst at nivået i 2000 er justert opp, og at ny informasjon for 2001 er tatt inn.

Produksjonsaktiviteten i Fastlands-Norge, uttrykt ved bruttoprodukt i faste priser målt i basisverdi, viser nå en vekst på 2,0 prosent for 2000 og 1,6 prosent for 2001. Veksten er revidert ned med 0,1 prosentpoeng i 2000 og opp med 0,3 prosentpoeng i 2001. I 2000 er det vareproduserende næringer og offentlig forvaltning som er justert ned, mens veksten i tjenestenæringene er revidert noe opp. For 2001 er vareproduserende næringer lite revidert, mens tjenesteytende næringer vokser litt raskere enn tidligere beregnet.

Sysselsettingsutviklingen totalt er lite revidert for 2000 og 2001. Antall sysselsatte personer i alt viser nå en vekst på 0,4 prosent i 2000 og 0,5 prosent i 2001. Endring i utførte timeverk i alt er revidert ned fra -0,8 prosent til -1,1 prosent i 2000, i hovedsak på grunn av mer fullstendig fraværstatistikk.

Nye strukturtall for næringene

Innarbeiding av tall fra ny strukturstatistikk har ført til mange endringer i nasjonalregnskapets næringstall. Dette skyldes at den nye strukturstatistikken benytter nye metoder for datainnsamling. Dessuten er det de siste årene gjennomført en omfattende utbygging og revisjon av Bedrifts- og foretaksregisteret (BOF), som ligger til grunn for datainnsamlingen. Endringene har spesielt påvirket tallene for samferdsel, forretningsmessig tjenesteyting og bygge- og anleggsvirksomhet.² For industri var ny strukturstatistikk allerede innarbeidet i tidligere publiserte nasjonalregnskapstall for 1996 og 1997.

Når det gjelder samferdselsnæringene har ny statistikk bidratt til en oppjustering av bruttoproduktet i post og telekommunikasjoner (om lag 6 prosent i 1997). For næringsgruppen transport ellers er bruttoproduktet justert ned med om lag 16 prosent i 1997, og driftsresultatet er betydelig lavere enn tidligere beregnet (vel 8 milliarder i 1997). Det er først og fremst innarbeiding av tall fra strukturstatistikk for landtransport (godstransport på vei mv.) og tjenester tilknyttet transport som bidrar til dette. For utenriks sjøfart er det foreløpig ikke publisert ny strukturstatistikk, men nye beregninger for eksport av tjenester har bidratt til en mindre oppjustering av bruttoproduktet.

For hotell- og restaurantvirksomhet er bruttoproduktet justert opp med 20 prosent i 1997. Dette skyldes både innarbeiding av tall fra strukturstatistikken og at det er gjort tilleggsberegninger for å ta hensyn til uregistrert produksjon og inntekt («svart» omsetning, tips og naturalytelser). Disse tilleggene, som bygger på forskjellige forutsetninger, utgjør totalt om lag 10 prosent av bruttoproduktet i hotell- og restaurantvirksomhet i 1997.

Bruttoproduktet i forretningsmessig tjenesteyting, inklusive statlig virksomhet, er revidert opp med om lag 7 prosent sammenlignet med tidligere publiserte tall for 1997. Produksjon og produktinnsats er sterkere oppjustert, henholdsvis 15 og 25 prosent. De nye beregningene har gitt en sterk oppjustering for eienomsdrift, hvor det er registrert stor økning i antall bedrifter i BOF (som blant annet skyldes «outsourcing»). Også for databehandlingsvirksomhet og forskning og utviklingsarbeid ligger de reviderte tallene på et vesentlig høyere nivå enn tidligere ved innarbeiding av informasjon fra strukturstatistikken. Revisjonene bakover til 1991 er gjennomført ved å utnytte flere datakilder for de ulike delnæringene innen forretningsmessig tjenesteyting (Lønns- og trekkoppgaverregisteret, sysselsettingsstatistikk mv.).

I bygge- og anleggsvirksomhet, inklusive statlig og kommunal virksomhet, er bruttoproduktet revidert opp (10 prosent for 1997). Også driftsresultatet i bygge- og anleggsvirksomhet er høyere enn tidligere publisert. Anleggsvirksomhet tilknyttet Statens vegvesen er overført fra markedsrettet virksomhet til statsforvaltningen fra og med 1991.

For varehandel inklusive reparasjon av kjøretøyer mv. er produksjonen oppjustert med om lag 4 prosent. Dette skyldes innarbeiding av informasjon fra strukturstatistikk og avanseundersøkelser for detaljhandel og engroshandel. En relativt sett sterkere oppjustering av produktinnsatsen, bidrar til at bruttoproduktet i denne næringen er lavere enn tidligere publisert i nasjonalregnskapet. Driftsresultatet i varehandel er imidlertid betydelig høyere enn tidligere (om lag 6 milliarder for 1997), fordi kapitalslitet er justert ned.

Bruttoproduktet i finansiell tjenesteyting er justert opp med om lag 2 milliarder, eller 5 prosent i 1997. Dette skyldes innarbeiding av ny regnskapstatistikk for hjelpevirksomhet for finansiell tjenesteyting (forsikringsmeglere, verdipapirforetak mv.).

Primærnæringene er lite revidert, bortsett fra skogbruk hvor bruttoproduktet er justert kraftig opp. For skogbruk er det foretatt en definisjonsendring ved at produksjonen, i tillegg til hogstverdien, fra 1991 også omfatter netto tilvekst av dyrket skog. Endringene i produksjonsbegrepet i skogbruket, som er i tråd med internasjonale retningslinjer, er gjennomført som en del av arbeidet med å forbedre behandlingen av miljø og naturressurser i nasjonalregnskapet, se Sørensen et al. (2001).

Et resultat av tallrevisjonen er at samlet produksjon og samlet produktinnsats er justert opp, og relativt

² Strukturstatistikken for bygge- og anleggsvirksomhet og tjenestenæringene har ikke sammenlignbare tall for 1990-årene. Ved publisering av hver ny årgang er kun tall for foregående år revidert. I tallrevisjonen har en lagt vekt på å utnytte strukturstatistikken for de to siste årene, 1998 og 1999. For å få sammenhengende tidsserier i nasjonalregnskapet, har det vært nødvendig å supplere strukturstatistikken med bakover med annen informasjon.

Tabell 2. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter hovednæring i basisverdi. Revisjonsresultater 1997. Millioner kroner

	Nye tall	Gamle tall	Avvik i mill. kr	Avvik i prosent
Bruttonasjonalprodukt ¹	1 111 349	1 096 170	15 179	1,4
Jordbruk og skogbruk	16 216	14 134	2 082	14,7
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	7 644	7 568	76	1,0
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	170 022	170 355	-333	-0,2
Utvinning av råolje og naturgass	163 566	163 899	-333	-0,2
Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	6 456	6 456	0	0,0
Bergverksdrift	2 188	2 163	25	1,2
Industri	121 906	120 782	1 124	0,9
Nærings- og nytelsesmiddelindustri	17 951	17 752	199	1,1
Tekstil- og bekledningsindustri	2 300	2 280	20	0,9
Trelast- og trevareindustri	4 854	4 806	48	1,0
Treforedling	5 086	5 004	82	1,6
Forlag og grafisk industri	13 642	13 569	73	0,5
Oljeraffinering, kjem og mineralisk industri	12 917	13 198	-281	-2,1
Kjemiske råvarer	7 119	6 755	364	5,4
Metallindustri	9 037	8 921	116	1,3
Verkstedindustri	31 472	31 144	328	1,1
Bygging av skip og oljeplattformer	12 754	12 623	131	1,0
Møbelindustri og annen industri	4 774	4 730	44	0,9
Kraftforsyning	24 410	24 092	318	1,3
Vannforsyning	1 654	1 930	-276	-14,3
Bygge- og anleggsvirksomhet	45 906	41 715	4 191	10,0
Varehandel, reparasjon av kjøretøyer mv.	100 712	104 305	-3 593	-3,4
Hotell- og restaurantvirksomhet	16 019	13 298	2 721	20,5
Rørtransport	13 107	13 107	0	0,0
Utenriks sjøfart	20 030	19 094	936	4,9
Transport ellers	40 026	47 680	-7 654	-16,1
Post og telekommunikasjon	21 887	20 601	1 286	6,2
Finansiell tjenesteyting	39 864	37 857	2 007	5,3
Boligtjenester (husholdninger)	60 239	65 236	-4 997	-7,7
Forretningsmessig tjenesteyting	72 987	68 166	4 821	7,1
Offentlig administrasjon og forsvar	54 328	50 729	3 599	7,1
Undervisning	45 312	44 176	1 136	2,6
Helse- og sosialtjenester	81 407	81 701	-294	-0,4
Andre sosiale og personlige tjenester	31 590	28 394	3 196	11,3
Totalt for næringer (basisverdi)	987 454	977 083	10 371	1,1
Fastlands-Norge (basisverdi)	784 295	774 527	9 768	1,3
Indirekte målte bank- og finanstjenester	-30 689	-30 012	-677	2,3
Merverdi- og investeringsavgift	108 239	104 800	3 439	3,3
Andre produktskatter, netto	46 345	44 299	2 046	4,6
Fastlands-Norge (markedsverdi)	908 190	893 614	14 576	1,6
Offentlig forvaltningsvirksomhet	174 314	166 019	8 295	5,0
Statsforvaltningen	54 037	48 603	5 434	11,2
Sivil forvaltning	41 887	36 508	5 379	14,7
Forsvar	12 150	12 095	55	0,5
Kommuneforvaltningen	120 277	117 416	2 861	2,4

¹ Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

sett mer enn samlet bruttoprodukt. Samlet produksjon er oppjustert med 3 prosent og produktinnsatsen med vel 5 prosent for 1997, mens samlet bruttoprodukt for alle næringer bare er justert opp med vel 1 prosent. Denne strukturendringen skyldes i hovedsak de nye beregningene for forretningsmessig tjenesteyting og andre tjenestenæringer.

Nye boligberegninger

Produksjonen av boligtjenester er revidert ned med om lag 7 prosent for 1997. Produksjon av husleie-tjenester er delt mellom produksjon av betalte husleier (markedsrettet produksjon) og imputert leie for selveiere (produksjon for eget bruk). Andelseiere i borettslag er, som tidligere, behandlet som selveiere.

Tabell 3. Lønnskostnader etter hovednæring. Revisjonsresultater 1997. Millioner kroner

	Nye tall	Gamle tall	Avvik i mill. kr	Avvik i prosent
Lønnskostnader i alt	516 523	509 605	6 918	1,4
Jordbruk og skogbruk	3 534	3 533	1	0,0
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	2 773	2 782	-9	-0,3
Utvinning av råolje og naturgass, inkl tjenester	13 979	13 510	469	3,5
Utvinning av råolje og naturgass	10 223	10 299	-76	-0,7
Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	3 756	3 211	545	17,0
Bergverksdrift	1 262	1 262	0	0,0
Industri	86 884	86 884	0	0,0
Nærings- og nytelsesmiddelindustri	13 651	13 651	0	0,0
Tekstil- og bekledningsindustri	1 808	1 808	0	0,0
Trelast- og trevareindustri	3 757	3 757	0	0,0
Treforedling	3 174	3 174	0	0,0
Forlag og grafisk industri	10 255	10 255	0	0,0
Oljeraffinerer, kjem og mineralisk industri	7 567	7 567	0	0,0
Kjemiske råvarer	3 096	3 096	0	0,0
Metallindustri	5 192	5 192	0	0,0
Verkstedindustri	24 022	24 022	0	0,0
Bygging av skip og oljeplattformer	10 782	10 782	0	0,0
Møbelindustri og annen industri	3 580	3 580	0	0,0
Kraftforsyning	6 029	5 991	38	0,6
Vannforsyning	246	346	-100	-28,9
Bygge- og anleggsvirksomhet	31 913	30 639	1 274	4,2
Varehandel, reparasjon av kjøretøyer mv	69 554	71 459	-1 905	-2,7
Hotell- og restaurantvirksomhet	12 776	11 882	894	7,5
Rørtransport	178	178	0	0,0
Utenriks sjøfart	8 125	8 125	0	0,0
Transport ellers	27 477	26 004	1 473	5,7
Post og telekommunikasjon	12 173	13 052	-879	-6,7
Finansiell tjenesteyting	17 015	17 223	-208	-1,2
Boligtjenester (husholdninger)	303	303	0	0,0
Forretningsmessig tjenesteyting	48 057	41 861	6 196	14,8
Offentlig administrasjon og forsvar	42 643	41 657	986	2,4
Undervisning	41 407	41 105	302	0,7
Helse- og sosialtjenester	71 773	73 017	-1 244	-1,7
Andre sosiale og personlige tjenester	18 422	18 792	-370	-2,0
Fastlands-Norge	494 241	487 792	6 449	1,3
Offentlig forvaltningsvirksomhet	149 521	146 069	3 452	2,4
Statsforvaltningen	43 644	40 211	3 433	8,5
Sivil forvaltning	34 346	31 313	3 033	9,7
Forsvar	9 298	8 898	400	4,5
Kommuneforvaltningen	105 877	105 858	19	0,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Det er gjennomført nye beregninger av imputert husleie for selveiere på grunnlag av data fra husleieundersøkelsene for 1998, 1999 og 2000. De imputerte leiene er basert på gjennomsnittlig husleie per kvadratmeter.

Det er vedtatt at konsumprisindeksen og forbruksundersøkelsen for fremtiden skal klassifisere andelseiere sammen med selveiere på lik linje med nasjonalregnskapet. Dette innebærer en mer samordnet behandling av andelseiere i SSBs statistikk.

Lønnskostnader og sysselsetting

Lønnskostnader i alt er revidert opp med om lag 7 milliarder kroner eller 1,4 prosent for 1997. Innarbeiding av strukturstatistikk har medført nye tall for mange næringer. Lønnskostnadene er mest oppjustert for forretningsmessig tjenesteyting med om lag 15 prosent. Også bygge- og anleggsvirksomhet, hotell- og restaurantvirksomhet og næringsgruppen transport ellers (spesielt landtransport) har høyere lønnskostnader enn tidligere beregnet. Lønnskostnadene i statsforvaltningen er revidert opp som følge av at anleggsvirksomhet tilknyttet Statens vegvesen er overført fra markedsrettet virksomhet (det er innført en ny statlig

anleggsnæring i nasjonalregnskapet). Dessuten er underskuddet i Statens pensjonskasse omdefinert fra statlige overføringer til lønnskostnader.

Lønnskostnadene i varehandel inklusive reparasjon av kjøretøyer mv. er lavere enn tidligere beregnet. For varehandel er også annen informasjon enn strukturstatistikken utnyttet i de nye beregningene (sysselsetningsstatistikk og data fra Lønns- og trekkoppgaverregisteret). Lønnskostnadene for helse- og omsorgstjenester er justert ned som følge av at ny regnskapsstatistikk er utnyttet innenfor gruppen ideelle organisasjoner.

Gjennomsnittlig lønnsnivå, målt som lønn per normalårsverk for lønntakere, er lite endret under tallrevisjonen. Dette betyr at nasjonalregnskapets tall for årlig lønnsvekst, for næringer og totalt, i hovedsak er det samme som tidligere publisert for perioden 1991-1999.

Det er beregnet nye næringsstall for sysselsatte personer, sysselsatte normalårsverk og utførte timeverk som er konsistente med de reviderte tallene for lønnskostnader og lønn. Hovedbildet viser en omfordeling innen tjenesteytende næringer og bygge- og anleggsvirksomhet, mens primærnæringene, oljevirksomhet og industri har om lag samme sysselsetting som tidligere. Sysselsettingen er revidert ned for varehandel og helse- og sosialtjenester. Forretningsmessig tjenesteyting er den næringen som er mest oppjustert, med om lag 23 000 flere sysselsatte i 1997 enn tidligere beregnet. Siden sysselsettingen i 1990 ikke er endret, gir dette en årlig gjennomsnittlig sysselsetningsvekst i forretningsmessig tjenesteyting på om lag 6 prosent i perioden 1990-1997, mot tidligere beregnet 4 prosent. I 1998 og 1999 økte sysselsettingen i forretningsmessig tjenesteyting med henholdsvis 11 og 10 prosent.

Som et resultat av tallrevisjonen er totalt antall sysselsatte personer og utførte timeverk svakt oppjustert (0,1-0,6 prosent for årene 1991-1999). Oppjusteringen gjelder lønntakere, mens antall selvstendige (som utgjorde om lag 8 prosent av total sysselsetting i 1997), gjennomgående er revidert litt ned. Avviket i forhold til totaltallene i arbeidskraftundersøkelsene (AKU) er innenfor feilmarginene i AKU. Det er da korrigert for at nasjonalregnskapet, i motsetning til AKU, inneholder sysselsatte utlendinger i utenriks sjøfart.

Høyere momstall

I nasjonalregnskapet beregnes tall for påløpt merverdiavgift og investeringsavgift på grunnlag av avgiftssatser og tilhørende transaksjoner (produksjon, produktinnsats, bruttoinvestering og konsum). Oppjusterte tall for produksjon, konsum i husholdninger og produktinnsats har gitt høyere tall for påløpt mer-

verdi- og investeringsavgift. For 1997 utgjør oppjusteringen om lag 3,4 milliarder kroner eller 3,3 prosent. Påløpt merverdi- og investeringsavgift inkluderer også beregnet avgift som ikke betales (på grunn av konkurser, «svart» omsetning mv.), og vil derfor normalt være større enn statsregnskapets bokførte verdier. Påløpt merverdi- og investeringsavgift ligger gjennomsnittlig vel 3 prosent over periodisert bokført avgift for perioden 1990-2000.

Det er gjennomført flere metodeforbedringer i beregningen av andre produktskatter, blant annet er dokumentavgiften omdefinert fra næringskatt til produktskatt. Det er innført nye produktgrupper for petroleumsprodukter som samsvarer med energiregnskapets inndeling (se Statistisk sentralbyrå (2002)), og som gir en bedre behandling av energiskatter i nasjonalregnskapet.

Konsum i husholdninger

Konsumet i husholdninger er totalt sett justert opp 1-2 prosent for de enkelte beregningsårene. Det er dessuten innført en ny formålgruppering basert på en ny internasjonal standardgruppering COICOP (Classification Of Individual Consumption by Purpose). I tabell 4 er nye konsumtall for 1997 sammenlignet med tidligere beregnede tall som ble tilrettelagt for internasjonal rapportering før tallrevisjonen. Hovedklassene – 12 mot tidligere 10 – er bare i liten grad endret. Matvarer, drikkevarer og tobakk er imidlertid nå delt i to hovedklasser: matvarer og alkoholfrie drikkevarer og alkoholdrikker og tobakk mv. Hensikten har vært å komme nærmere matvarer som hovedklasse ved å skille ut såkalte «nytelsesmidler». En annen endring har å gjøre med framveksten av IKT: post- og tele-tjenester er skilt ut som egen hovedklasse fra sekkeposten andre varer og tjenester.

Det er tre hovedklasser hvor konsumet er justert betydelig opp målt absolutte tall: kultur og fritid med 6,3 milliarder, transport med 4,4 milliarder og hotell- og restauranttjenester med 3,8 milliarder kroner. En nedjustering på 4,2 milliarder for bolig, lys og brensel trekker motsatt vei. Revisjonene av tjenestekonsumet er i stor grad en konsekvens av revisjoner som er foretatt for produksjonen av disse tjenestene. For bolig, lys og brensel skyldes nedjusteringen av konsumet lavere anslag for imputert husleie.

Forbruksundersøkelsen er utnyttet som kilde på en bedre måte enn tidligere, både gjennom glattede tids-serier for estimering av årlige endringer og også for nivået på varekonsumet for enkelte grupper. Det er også gjort en separat vurdering av konsumnivået i husholdninger basert på strukturstatistikken for varehandel ved bruk av næringsvis informasjon om vareinnhold i omsetningen fra avanseundersøkelsen for 1996. Dessuten har nivået for kjøp av egne transportmidler blitt høyere pga. bedre metoder for å tallfeste prisutviklingen på biler.

Tabell 4. Konsum i husholdninger. Revisjonsresultater 1997. Millioner kroner

	Nye tall	Gamle tall	Avvik i mill. kr	Avvik i prosent
Konsum i husholdninger	504 795	495 077	9 718	2,0
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	76 521	76 031	490	0,6
Alkoholrikker og tobakk mv.	24 718	24 923	-205	-0,8
Klær og skotøy	30 020	30 094	-74	-0,2
Bolig, lys og brensel	104 277	108 487	-4 210	-3,9
Møbler og husholdningsartikler mv.	31 765	31 363	402	1,3
Helsepleie	13 239	13 358	-119	-0,9
Transport	77 654	73 258	4 396	6,0
Post- og teletjenester	9 478	10 015	-537	-5,4
Kultur og fritid	60 935	54 657	6 278	11,5
Utdanning	2 401	2 289	112	4,9
Hotell- og restauranttjenester	33 262	29 413	3 849	13,1
Andre varer og tjenester	35 016	35 882	-866	-2,4
Nordmenns konsum i utlandet	21 742	21 283	459	2,2
- Utlendings konsum i Norge	16 233	15 976	257	1,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Lavere produksjon for ideelle organisasjoner

For ideelle organisasjoner er produksjon, sysselsetting og konsum totalt sett justert ned, med om lag 15 prosent for 1997. Nedjusteringen er størst for helsetjenester, hvor det er tatt i bruk regnskapsstatistikk for private institusjoner knyttet til pasientbehandling. For sosial- og omsorgstjenester er produksjonen justert ned ved innarbeiding av informasjon fra ny regnskapsstatistikk for bistandsorganisasjoner (basert på tall fra Innsamlingskontrollen).

Konsum i offentlig forvaltning

Konsumet i offentlig forvaltning er totalt sett justert opp med vel 4 prosent for 1997. Sammensetningen av konsumet etter formål er revidert ifølge ny internasjonal standard for utgifter i offentlig forvaltning COFOG (Classification Of Functions Of the Government). Hovedklassene i ny COFOG er redusert fra 14 til 10 i antall, først og fremst gjennom at næringsøkonomiske formål nå er samlet i en hovedklasse. Miljøvern, som nå er innført som egen hovedkategori, var tidligere en del av boliger og nærmiljø. Formålsgruppen sosiale omsorgstjenester består av de tidligere pleie- og omsorgstjenester og sosial trygd og velferd. Forskning og utvikling inngår nå under hver hovedklasse.

Konsum i statsforvaltningen er oppjustert med vel 7 prosent for 1997. Dette skyldes dels definisjonsendringer og dels en sterk oppjustering av beregnet kapitalslit. Produktkjøp til husholdninger er oppjustert, blant annet ved at medisinsk rehabilitering mv. er omgruppert fra stønader til produktkjøp. Dessuten er som nevnt underskuddet i Statens pensjonskasse omdefinert fra overføringer til lønnskostnader, og det er foretatt en revisjon av grenseoppgangen mellom statlig og markedsrettet bygge- og anleggsvirksomhet innenfor samferdselsnæringene. For kommuneforvaltningen har nye kapitalslitstill bidratt til en oppjustering av konsumet på om lag 2 prosent for 1997.

Investeringer

Bruttoinvesteringene i fast realkapital er i sum justert ned med vel 6 milliarder, eller 2,5 prosent, for referanseåret 1997. For Fastlands-Norge er nedjusteringen på nesten 7 milliarder (4 prosent). Investeringene i offentlig forvaltningsvirksomhet er lite revidert. Boliginvesteringene er oppjustert med nesten 7 milliarder, eller 22 prosent, på grunn av ny informasjon om rehabilitering av boliger og transaksjonskostnader knyttet til salg/kjøp av boliger (inklusive ny føring av dokumentavgiften).

En annen næring med betydelig oppjustering er forretningsmessig tjenesteyting (inklusive statlig virksomhet) med 6,5 milliarder høyere investeringer i 1997, mens investeringene i industrien og i byggeanleggsvirksomhet begge er oppjustert med 1 milliard. Oppjusteringen av industriinvesteringene har sammenheng med at kjøp av PC-er og annet kontorutstyr nå føres som bruttoinvestering i fast realkapital. Tidligere ble deler av disse kjøpene regnet som produktinnsats. To næringer har fått en sterk nedjustering av investeringer: varehandel, inklusive reparasjon av kjøretøyer mv. har hele 18 milliarder kroner lavere investeringer i 1997 (til under halve nivået fra før), og transport ellers med 3 milliarder lavere investeringstall enn før revisjonen. Det er innarbeiding av tall fra de nye strukturstatistikkene som har bidratt til dette.

De nye tallene for bruttoinvesteringer i fast realkapital etter art viser en oppjustering for bygg- og anleggskapital utenom oljevirksomheten med vel 5 milliarder og nær 6 prosent i 1997. Investeringene i oljevirksomheten er ikke revidert. Investeringstallene for andre transportmidler er nedjustert med hele 10 milliarder. Dette skyldes innarbeiding av tall fra strukturstatistikken som har gitt vesentlig lavere investeringer i biler enn tidligere, noe som må ses i sammenheng med at konsumet av biler er justert noe opp.

Tabell 5. Bruttoinvestering. Revisjonsresultater 1997. Millioner kroner

	Nye tall	Gamle tall	Avvik i mill. kr	Avvik i prosent
Bruttoinvestering i alt	264 561	275 049	-10 488	-3,8
Etter hovedkategorier				
Bruttoinvestering i fast realkapital	245 695	252 094	-6 399	-2,5
Lagerendring	18 866	22 955	-4 089	-17,8
Etter næring				
Oljevirkksomhet	62 249	62 249	0	0
Utenriks sjøfart	13 461	13 016	445	3,4
Industri og bergverk	18 966	17 910	1 056	5,9
Andre vareproduksjon	17 039	16 603	436	2,6
Boligtjenester (husholdninger)	37 008	30 394	6 614	21,8
Offentlig forvaltningsvirksomhet	37 254	37 952	-698	-1,8
Andre tjenesteytende næringer	59 718	73 970	-14 252	-19,3
Etter art				
Oljeplattformer, borerigger og moduler	32 135	32 135	0	0
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledninger	27 939	27 939	0	0
Bygg og anlegg	100 409	95 027	5 382	5,7
Skip og båter	15 973	16 266	-293	-1,8
Andre transportmidler	14 302	24 289	-9 987	-41,1
Maskiner og utstyr	54 937	56 438	-1 501	-2,7

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Kapital og kapitalslit

For alle næringene beregnes nå kapitalslitet med geometrisk metode, det vil si at kapitalslitet anslås som en fast prosent av gjenværende netto kapitalbeholdning.³ Det er foretatt en ny vurdering av kapitalbeholdningene i alle næringer basert på disse forutsetningene og nye investeringstall. Dette har ført til en større revisjon av kapitalslit for offentlig forvaltning enn for andre næringer. Anslaget på kapitalslitet i offentlig forvaltning økte med om lag 4,8 milliarder kroner, eller mer enn 30 prosent, for 1997. Siden produksjonen i offentlig forvaltning beregnes som summen av kostnader inklusive kapitalslit, bidrar de nye anslagene på kapitalslit til en tilsvarende økning i produksjon og konsum i offentlig forvaltning.

Levetider for kapitalen er revurdert i lys av nylig publisert statistikk for andre land. Levetiden for arten EDB-utstyr, kontormaskiner mv. er revidert ned, og forutsettes nå å være 8 år fram til 1990, og deretter 5 år. Basert på opplysninger fra Norges energiverkforbund er levetiden for anlegg i kraftforsyningen senket fra 90 til 70 år. Levetiden for bygg i fiskeoppdrett er endret fra 50 til 20 år basert på informasjon fra lønnsomhetsundersøkelsene for fiskeoppdrett. Levetiden for immateriell produsert kapital utenom oljeleting (omfatter bl.a. programvare) er hevet fra 3 til 4 år ut fra forutsetninger om levetiden for slik kapital som brukes i andre land.

Utenriksøkonomi

Det viktigste endringen som berører utenriksøkonomien er at tallseriene for tjenesteeksport er oppjustert fra 1995 og framover. Bakgrunnen for revisjonen er en analyse av Norges Banks valutastatistikk, som er en hovedkilde i beregningen av tjenestehandelen med utlandet. Valutastatistikken baseres på registrering av betalinger mellom innlendinger og utlendinger og det blir spesifisert hva betalingen gjelder. Nærmere undersøkelser har avdekket et skjævt forhold mellom betaling for varer og betaling for tjenester, særlig på eksportsiden, fra og med 1995. Dette er det tatt hensyn til i de nye tallene for tjenesteeksport. Fordi en bruker SSBs statistikk over utenrikshandelen med varer som grunnlag for tallene for eksport av varer (og ikke valutastatistikken), er ikke vareeksporten berørt av denne revisjonen. I tillegg har produksjonsberegningene knyttet til enkelte næringer medført noen mindre revisjoner av eksport- og importtallene.

For 1997 er eksportverdien av tjenester totalt blitt revidert opp med over 12 milliarder kroner eller 12 prosent, hvorav finans- og forretningsmessige tjenester utgjør 7,5 milliarder kroner. Import av varer og tjenester er revidert opp med 2,5 milliarder kroner. Alt i alt er dermed Norges eksportoverskudd overfor utlandet justert opp med 10,5 milliarder kroner for 1997.

Lønn til og fra utlandet er også revidert noe, henholdsvis 1 og 0,5 milliarder kroner (for 1997). Andre

³ Geometrisk avskrivingsmetode ble innført for alle næringer utenom offentlig forvaltning og ideelle organisasjoner i tilknytning til siste hovedrevisjon av nasjonalregnskapet, se Todsens (1997).

Tabell 6. Produksjon og inntekt. Hovedrelasjoner 1997. Nye og gamle tall. Millioner kroner

	Nye tall	Gamle tall	Avvik i mill. kr	Avvik i prosent
Bruttonasjonalprodukt	1 111 349	1 096 170	15 179	1,4
Formuesinntekt og lønn til utlandet, netto	11 831	10 950	881	8,0
Bruttonasjonalinntekt	1 099 518	1 085 220	14 298	1,3
Kapitalslit	164 112	167 146	-3 034	-1,8
Nasjonalinntekt	935 406	918 074	17 332	1,9
Stønader og løpende overføringer til utlandet, netto	9 868	9 796	72	0,7
Disponibel inntekt for Norge	925 538	908 278	17 260	1,9
Konsum i alt	754 625	739 189	15 436	2,1
Sparing for Norge	170 913	169 089	1 824	1,1
Kapitaloverføringer, netto	1 291	1 256	35	2,8
Anskaffelse av patenter, lisenser mv., netto	558	558	0	0,0
Netto anskaffelse av ikke-finansiell kapital	100 449	107 903	-7 454	-6,9
Nettofinansinvestering for Norge	68 615	59 372	9 243	15,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

poster på rente- og stønadsbalansen er mindre berørt av de nye beregningene. Driftsbalansen overfor utlandet er dermed revidert opp med 10 milliarder kroner for 1997.

Institusjonelt sektorregnskap

Det er beregnet nye tall tilbake til 1991 også for institusjonelt sektorregnskap. Det institusjonelle sektorregnskapet beskriver alle økonomiske transaksjoner som de ulike institusjonelle sektorene er involvert i: produksjon og inntektskapning, inntektsfordeling og bruk av disponibel inntekt, sparing og nettofinansinvestering.

Samlet bruttonasjonalprodukt er revidert opp med 15,2 milliarder kroner, eller 1,4 prosent for 1997. Det er foretaksektorene og offentlig forvaltning som har fått høyere bruttoprodukt, mens tallene for husholdninger og ideelle organisasjoner er justert ned.

Disponibel inntekt for Norge er 17,3 milliarder kroner eller 1,9 prosent høyere i 1997 enn tidligere beregnet. Bak denne revisjonen ligger en oppjustering av disponibel inntekt i ikke-finansielle foretak og offentlig forvaltning på hhv. 17,7 og 6,1 milliarder kroner. Disponibel inntekt i finansielle foretak og i husholdningssektoren er revidert ned med hhv. 2 og 4,6 milliarder kroner. Total sparing er revidert opp med 1,8 milliarder kroner i 1997 eller 1,1 prosent. Netto anskaffelse av ikke-finansiell kapital er revidert ned med 7,4 milliarder eller 6,9 prosent, og nettofinansinvestering er revidert opp med 9,2 milliarder kroner eller 15,6 prosent.

Offentlig forvaltning

Sektortallene for offentlig forvaltning har gjennomgående blitt noe oppjustert i tallrevisjonen. For 1997 er disponibel inntekt revidert opp med 6,1 milliarder kroner. Konsumet i offentlig forvaltning er imidlertid revidert opp med 9,1 milliarder kroner, noe som har ført til lavere sparing i sektoren. Netto anskaffelse av ikke-finansiell kapital er revidert ned med 6,4 milliarder

der kroner, dette blir delvis motvirket av økte kapitaloverføringer til andre sektorer, slik at nettofinansinvesteringen omtrent er på nivå med gamle tall.

Oppjusteringen av skatteinntektene, særlig produksjonsskatter inklusive moms, har blitt noe sterkere enn oppjusteringen i BNP, men har likevel bare ført til svakt høyere total skatteprosent av BNP (fortsatt rundt 43 prosent i 1999).

Finansielle foretak

Revisjonene for sektoren finansielle foretak er relativt små. For undersektorene finansielle hjelpeforetak er det innarbeidet nytt datamateriale og gjort nye beregninger som gir en bedre dekning enn tidligere

Ikke-finansielle foretak

Viktig nytt statistikkgrunnlag for denne sektoren er regnskapsstatistikk for ikke-finansiell foretak basert på nye næringsoppgaver fra og med 1999. Også skattestatistikk for etterskuddspliktige har bedret kvaliteten på tallene for denne sektoren. Innarbeiding av disse statistikkildene har gitt oss tilgang til flere detaljer, noe som også har bidratt til en kvalitetsheving av nasjonalregnskapstallene for de tidligere årene.

Innarbeiding av regnskapsstatistikk for året 1999 har ført til et bedre grunnlag for å revidere nasjonalregnskapstallene for sektoren bakover i tid. For 1997 har bruttoproduktet blitt revidert opp med 12 milliarder kroner til 662,3 milliarder kroner. Disponibel inntekt som definisjonsmessig er lik sparingen i denne sektoren, er revidert opp med 17,7 milliarder kroner til 40,9 milliarder kroner. Netto anskaffelse av ikke-finansiell kapital er revidert ned med 6,8 milliarder kroner til 67 milliarder kroner, og dermed har sektoren fortsatt en negativ netto finansinvestering.

Husholdninger og ideelle organisasjoner

Beregninger av inntekts- og utgiftstall for denne hovedsektoren er nå i større grad knyttet opp mot registerstatistikk enn de var tidligere. Selvangivelsesstatis-

tikken, som gir totaltall for flere størrelser, er innarbeidet for 1993 og framover.

For 1997 er hovedbildet for sektoren at inntektene gjennomgående har blitt redusert, mens utgiftene har økt. Dette har ført til en nedjustering av husholdningenes sparerate.

Bruttoproduktet i hovedsektoren har blitt revidert ned med 9,8 milliarder kroner til 142,3 milliarder kroner i 1997. Bak denne revisjonen ligger både en nedjustering av bruttoproduktet i bolignæringen og av bruttoproduktet til selvstendig næringsdrivende. En nedjustering av lønnskostnadene i sektoren har imidlertid dempet den negative effekten på driftsresultatet, som har blitt revidert ned med 5,4 milliarder kroner til 89,3 milliarder kroner i 1997.

De primære inntektene, som viser avlønning av husholdningenes arbeidsinnsats og kapital, har blitt revidert ned med i underkant av 1 milliard kroner til 606,8 milliarder kroner i 1997. Bak denne revisjonen ligger nedjusteringen i driftsresultatet, en oppjustering av husholdningenes lønnsinntekter på 6 milliarder kroner og nedjustert formuesinntekt samt oppjustert formuesutgift.

Disponibel inntekt, som framkommer etter at overføringer (som f.eks pensjoner og stønader fra det offentlige) er lagt til de primære inntektene og skatter, avgifter og overføringer til andre sektorer er trukket fra, er revidert ned med 4,6 milliarder kroner til 537,3 milliarder kroner i 1997. Bak denne revisjonen ligger en nedjustering av stønadene fra det offentlige på 2,5 milliarder kroner og en oppjustering av arbeidsgiveravgift og medlemspremier på i underkant av 1 milliard kroner. Sparingen, som framkommer etter at konsumet er trukket fra disponibel inntekt, korrigert for sparing i fond, er revidert ned med 10,9 milliarder kroner til 15,4 milliarder kroner i 1997. Bak denne revisjonen ligger nedjusteringen i disponibel inntekt og en oppjustering av konsumet i husholdninger og ideelle organisasjoner på 6,3 milliarder kroner.

Revisjonen i disponibel inntekt og i sparingen medfører at spareraten i husholdningene, som er sparingens andel av disponibel inntekt justert for sparing i fond, er nedjustert fra 4,8 til 2,8 prosent i 1997.

Netto finansinvestering, som er sparingen minus netto anskaffelse av ikke-finansiell kapital og kapitaloverføringer, er revidert ned med 15,9 milliarder kroner til -3,5 milliarder kroner i 1997. Bak denne revisjonen ligger nedjusteringen i sparingen og en oppjustering av netto anskaffelse av ikke-finansiell kapital på 5,9 milliarder kroner, samt en liten nedjustering av kapitaloverføringer til andre sektorer. Det er i all hovedsak en økning i boliginvesteringene som trekker opp netto anskaffelse av ikke-finansiell kapital.

Referanser

Statistisk sentralbyrå (1999): *Det europeiske nasjonalregnskapssystem ENS 1995*, Norges offisielle statistikk C 522.

Statistisk sentralbyrå (2002): *Energistatistikk 2000*, Noregs offisielle statistikk C 703.

Sørensen, K.Ø., J.L. Hass, H. Sjølie, P. Tønjum and K. Erlandsen (2001): *Norwegian Economic and Environment Accounts (NOREEA) Phase 2, Documents 2001/2*, Statistisk sentralbyrå.

Todsen, S. (1997): *Nasjonalregnskap: Beregning av realkapitalbeholdninger og kapitalslit*, Notater 97/61, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7. Institusjonelle sektorer 1997. Millioner kroner

	Offentlig forvaltning	Finansielle foretak	Ikke finansielle foretak	Husholdn. og ideelle organisasj.	Sum innenl. sektorer	Utlandet
Produksjon						
Produksjon, produsentverdi	253 989	60 596	1 365 975	234 256	1 914 816	-
Import	-	-	-	-	-	368 701
- Produktinnsats, kjøpverdi	79 675	20 726	703 635	91 986	896 022	-
- Eksport	-	-	-	-	-	460 864
= Bruttoprodukt	174 314	39 870	662 340	142 270	1 018 794	-
= Importoverskudd	-	-	-	-	-	-92 163
- Kapitalslit	22 269	2 771	106 133	32 939	164 112	-
- Lønnskostnader	149 521	17 071	320 191	29 740	516 523	2 040
- Produksjonsskatter	7	104	54 812	1 692	56 615	-
+ Produksjonssubsidier	-	1 085	20 461	11 442	32 988	-
= Driftsresultat	2 517	21 009	201 665	89 341	314 532	-94 203
Allokering av primære inntekter						
Driftsresultat	2 517	21 009	201 665	89 341	314 532	-94 203
+ Lønnsinntekt	-	-	-	513 589	513 589	4 974
+ Produksjonsskatter	179 859	-	-	-	179 859	-
+ Formuesinntekter	47 343	107 540	33 430	42 369	230 682	46 367
- Produksjonssubsidier	32 988	-	-	-	32 988	-
+ Justering for FISIM	-	-30 689	-	-	-30 689	-
- Formuesutgifter	23 916	79 901	97 229	38 533	239 579	37 470
= Primære inntekter	172 815	17 959	137 866	606 766	935 406	-80 332
Sekundær inntektsfordeling						
Primære inntekter	172 815	17 959	137 866	606 766	935 406	-80 332
+ Arbeidsgivers trygde og pensjnr	63 800	17 084	2 854	118	83 856	-
+ Inntekt- og formuesskatt, petroleum	29 205	-	-	-	29 205	-
+ Andre skatter, medlemspremier folketrygden	201 476	-	-	-	201 476	207
+ Stønader	-	-	-	173 579	173 579	26
+ Overføringer, ideelle organisasjoner	-	-	-	27 407	27 407	-
+ Andre overføringer	204 080	18 241	9 885	11 305	243 511	19 993
- Arbeidsgivers trygde og pensjnr	-	-	-	83 856	83 856	-
- Inntekt- og formuesskatt, petroleum	-	-	29 205	-	29 205	-
- Andre skatter, medlemspremier folketrygden	-	2 834	24 114	174 393	201 341	342
- Stønader	158 809	11 763	2 854	118	173 544	61
- Overføringer, ideelle organisasjoner	14 872	-	2 485	10 050	27 407	-
- Andre overføringer	164 591	24 449	51 010	13 499	253 549	9 955
= Disponibel inntekt	333 104	14 238	40 937	537 259	925 538	-70 464
Bruk av disponibel inntekt						
Disponibel inntekt	333 104	14 238	40 937	537 259	925 538	-70 464
+ Korreksjon pensjonsfond	-	-	-	5 320	5 320	-
- Korreksjon pensjonsfond	-	5 320	-	-	5 320	-
- Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	-	-	-	527 135	527 135	-
- Konsum i statsforvaltningen	92 947	-	-	-	92 947	-
- Konsum i kommuneforvaltningen	134 543	-	-	-	134 543	-
= Sparing	105 614	8 918	40 937	15 444	170 913	-70 464
Finansiering og investering						
Sparing	105 614	8 918	40 937	15 444	170 913	-70 464
+ Kapitaloverføringer, netto	-4 765	-6	3 662	-182	-1 291	1 291
- Netto anskaffelse av ikke-finansiell kapita	14 543	676	66 985	18 803	101 007	-558
= Netto finansinvestering	86 306	8 236	-22 386	-3 541	68 615	-68 615

Kilde: Statistisk sentralbyrå.